

DOLOŽKA PREDNOTI
medzinárodnej zmluvy pred zákonmi
(čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky)

1. **Gestor zmluvy:** Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
2. **Názov zmluvy:** Zmeny a doplnenia Dohovoru energetickej charty, podpísané v Bruseli dňa 3. decembra 2024.
3. **Účel a predmet zmluvy a jeho úprava v právnom poriadku Slovenskej republiky:**

Cieľom Zmien a doplnení Dohovoru energetickej charty je lepšie zosúladiť pôvodného Dohovoru energetickej charty z roku 1994 so súčasnými environmentálnymi a klimatickými cieľmi, ako napr. cieľmi Parížskej dohody a Európskej zelenej dohody a s modernými štandardmi EÚ politiky ochrany investícií.

Zmeny a doplnenia Dohovoru energetickej charty, ktoré boli prijaté 3. decembra 2024 na výročnej Konferencii energetickej charty, sa týkajú nasledovných ôsmich oblastí:

1. Definície
2. Ochrana investícií
3. Urovnávanie sporov
4. Tranzit
5. Udržateľný rozvoj a sociálna zodpovednosť podnikov
6. Regionálna organizácia pre hospodársku integráciu
7. Obsolentné ustanovenia
8. Predinvestičná stránka

Pre SR bolo dôležité dosiahnuť najmä explicitné vylúčenie intra-EÚ arbitráží, tzn. medzi členskými štátmi EÚ a investormi z iných členských štátov EÚ. Doterajšia rozhodovacia prax arbitrážnych tribunálov totiž preukazuje ich neochotu akceptovať, že intra-EÚ arbitráže nie sú v súlade s právom EÚ podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ a tieto tribunály naďalej vydávajú arbitrážne rozhodnutia. S ohľadom na súčasnú situáciu v oblasti energetiky a radikálne zmeny zmluvných podmienok SR považuje za výhodné zabezpečiť čo najpriaznivejšie procesné arbitrážne pravidlá Dohovoru energetickej charty.

Navyše, jednostranné odstúpenie od Dohovoru energetickej charty by zachovalo pre existujúce investície v platnosti ustanovenia o ochrane investícií na ďalších 20 rokov (tzv. „sunset clause“). Vystupujúci štát by bol počas tejto doby žalovateľný za zaobchádzanie so zahraničným investorom podľa nevýhodného textu pôvodného Dohovoru energetickej charty. V zmysle ustanovení Zmien a doplnení Dohovoru energetickej charty budú investície do fosílnych palív vylúčené spod ochrany 10 rokov po dátume nadobudnutia platnosti Zmien a doplnení Dohovoru energetickej charty.

V právnom poriadku SR je predmet zmluvy upravený vo viacerých právnych predpisoch v príslušných oblastiach, a to napr. v zákone č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákone č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4. Priama úprava práv alebo povinností fyzických osôb alebo právnických osôb:

Zmeny a doplnenia Dohovoru energetickej charty priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb. Práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb zakladajú články: čl. 28 Zábezpeka na trovy a náklady, čl. 29 Financovanie treťou stranou, PRÍLOHA PD Dlh verejných financií.

Pôvodný Dohovor energetickej charty upravuje túto oblasť nasledovne: v časti III Podpora a ochrana investícií práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb zakladajú tieto články: čl. 10 Ochrana, podpora a zaobchádzanie s investíciami, čl. 11 Kľúčoví zamestnanci, čl. 12 Odškodnenie, čl. 13 Vyvlastnenie, čl. 14 Voľný prevod kapitálu. S ochranou týchto práv súvisí priamo aj časť V Riešenie sporov. Vzhľadom na to, že ide v tejto časti o úpravu procesných pravidiel v arbitrážnych konaniach, táto časť upravuje aj procesné povinnosti fyzických a právnických osôb.

5. Úprava predmetu medzinárodnej zmluvy v práve Európskej únie:

Predmet Zmien a doplnení Dohovoru energetickej charty je upravený Zmluvou o fungovaní Európskej únie, predovšetkým jej článkom 194 a článkom 207 v spojení s článkom 218, pričom je v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody.

Pôvodný Dohovor energetickej charty vychádzal z článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva uhlia o ocele.

Súlad medzinárodnej zmluvy s právom EÚ: úplná zhoda.

6. Kategória zmluvy podľa čl. 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky):

Z kategórií vymedzených čl. 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky ide o medzinárodnú zmluvu, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, preto sa vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.

7. Kategória zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (má prednosť pred zákonmi):

Z kategórií vymedzených v čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky ide o medzinárodnú zmluvu, na ktorej vykonanie nie je potrebný zákon a zároveň o medzinárodnú zmluvu, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb. Po ratifikácii a vyhlásení spôsobom ustanoveným zákonom budú mať Zmeny a doplnenia Dohovoru energetickej charty prednosť pred zákonmi.

8. Vplyvy prijatia medzinárodnej zmluvy, ktorá má prednosť pred zákonmi, na slovenský právny poriadok (uvedú sa právne predpisy alebo ich jednotlivé ustanovenia, ktorých sa medzinárodná zmluva týka; potreba ich zrušenia alebo adaptácie z dôvodu duplicity):

Vzhľadom na prednosť medzinárodnej zmluvy pred zákonmi nie je potrebné zrušiť alebo zmeniť z dôvodu duplicity žiadny právny predpis.